

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Wilson.

II.

Zadnjič sem omenil, da bomo imeli kmalu čast, si v pravi podobi ogledati predsednika bele hiše v Washingtonu. In to se je res tudi že zgodilo. V svoji noti je nastopil z vso auctoriteto in zaklical je kakor odrešenik celi Evropi: Ne vojskujte se, na tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste ljubezen med seboj imeli, poslušajte moj glas, uglasbite po njem svoja godala, potem bo zopet zadonela med Vami harmonija miru in sprave, ker moj glas je božji glas. Nasprotniki in naši so se mu jeli bližati z vidnim zaupanjem, nasprotniki so mu povedali kar naravnost, kaj da bi vse radi imeli, naši pa so mu povedali, da napadajo le zato, ker branijo svojo posest, pošiljali so popravke k njegovi noti in mu razodeli na uho še marsikaj drugega, kar se glasno težko pove. In mož je postal samozavesten in je obljubil, da bo svoj mirovni načrt še bolj podrobno razložil, ker velike može je treba večkrat slišati, da se jih razume.

Duobus certantibus, tertius gaudet. (Če se dva prepirata, se veseli tretji.)

Mnogo merodajnih faktorjev pa mu ni hotelo zaupati trdeč, da Amerika lahko kar čez noč napravi mir, ako preneha entento zalagati s strelivom, a ona tega ne bo storila, ker ji to donša ogromne dobičke in ker je Wilson v nasprotnem taboru, zato so prišli do skrajnih sredstev: potom podmorskih čolnov odrezati naše nasprotnike od novega dela sveta. Sedaj pa je Wilson slekel svojo lisičjo suknjo, katero je nosil meseca januarja in je oblekel drugo: pretrgal je z nami diplomatske vezi in zaukazal nevtralcem, naj tudi oni taisto store. In nevtralcu so mu kratko, a krepko odgovorili, da so meseca januarja radi poslušali, a meseca februarja ga ne slišijo in Amerikanci so mu dali na plakatih na znanje, da rajši pridno delajo, da pošteno preživijo svoje družine in si prislužijo kak dolar za stara leta, kot da bi prelivali

kri na bojnem polju, dali so mu na znanje, da so ga zopet le zato volili, da bo delal za mir in spravo v nesrečni Evropi, ne pa, da bi sejal prepir v Združenih državah, povedali so mu, da je le ljudski glas božji glas in da lahko prihodnjič volijo drugega moža, ki bo vreden njihovega zaupanja.

Predsednik bele hiše v Washingtonu je lahko spoznal, da hodi napuh pred padcem. Ali pa ga bo ta padec izučil, da bo sedaj resno stopil na nevtralna tla in pričel s stvarno mirovno akcijo ali pa bo slepo drl z našimi sovražniki, to bo pokazala zopet bližnja prihodnost. Eno pa je gotovo: Wilsonova zvezda je jela ugašati in nihče je več ne bo prižgal. Mi pa smo podobni učencem Gospodovim na razburkanem morju, vozimo se nadalje v temni noči, se oziramo proti nebu in glasno molimo: „Gospod reši nas...!“

Nekdaj se nam je zdelo življenje podobno veliki komediji, sedaj pa je postalo prežalostna tragedija, kakor pravi pesnik:

— — — — —
soweit die Menschheit lebt von Pol zu Pol,
es bleibt ein Trauerspiel das große Menschenleben
und hat ein Schwert zum ewigen Symbol.

Fr. Pavšič.

Kraljici miru.

Življenje naše veden boj je, to staro geslo nam veli, očistijo se pojmi v boju utrdijo se v njem moči,

a mir le boja je beseda, saj mir teženje je srca in srce venča le ljubezen ki nas pripelje do nebá.

O Ti Marija, naša mati
Kraljica tihega domu,
daj nas že kmalu pripeljati
v naročje božjega miru!

Fr. Pavšič.

LISTEK.

Dve nevesti, pa en sam ženin.

Bilo je za časa svetovne vojske. V boljši hiši poleg dolgega mostu je sameval ženin, star vdovec. Ni sameval. Hišo je vrdevala skrbna in kakor čebelica marljiva gospodinja. Zjutraj je bila prva na nogah, zvečer se je zadnja vlegla k počitku. Toda po duhovniku blagoslovljene zakonske žene roke vendar ni bilo v gospodinjstvu. In take si je želel naš vdovec, ki ga bomo krstili za Janeza. Ponujalo se mu je sicer nevesti toliko, kakor je sam zatrjeval, da mu jih pride deset na vsaki prst obeh rok. Lahko je torej izbiral. Pa ni izbiral, ker je imel že izbrano.

Onkraj reke je domovala mlada vdova. Težak je pa vdovski stan, posebno za mlado vdovo; to je bridko občutila tudi ona.

„Moj Bog,“ je često jadikovala, „kako je hudo, če ni moškega gospodarja pri hiši. Ni ga, ki bi šel na semenj, ki bi nacepil drv, ki bi prijel za plug. Sosedje delajo nemoteni škodo po njivah in mejah. Pa se jim ustavlja, če te kdo posluša. In

zlasti še mora dobiti mala hčerka drugega očeta. Moška opora mora biti pri hiši. Povrh pa še opravljivi in obrekljivi jeziki. Ponoči in podnevi mi ne dajo miru. Zares, kdor se hoče dati ljudem med zobe, naj se moži ali ženi. In koliko sramote mi nakopavajo na glavo. Ko je šel zadnjič ženin, uganili ste itak že sami, kdo je bil ta, torej ko je šel ženin pozno v mraku na to stran, je prišel v roke smrkavim paglavcem, ne more jim drugače reči, in ti so ga neusmiljeno obdelovali s krepelci, potem ga pustili in šli dalje nalašč mimo njene hiše in glasno prepevali: „Kaj pa se starček v nevarnost podajaš, k nevesti v vas hodiš, pa plavat ne znaš!“ Tega več ne morem prenašati. Vzameva se, pa je komedij konec.“

Istih misli je bil Janez na tej strani mostu. Že sta si upala javno pokazati svoja srčna čutila, seveda ne v mal zasmeh „hudoobnih“ sosedov.

V jesenski noči se je premetaval Janez nevoljen po ležišču. Najrazličnejše misli so se mu podile po glavi ter mu niso dale zaspati. Slednjič vendar utrujen zadremlje.

Kar nekdo potrka na vrata.

„Kdo je?“

Kaj je z mirom?

Naši cenjeni naročniki se pritožujejo, da „Dolenjske Novice“ prinašajo premalo poročil o miru. O miru zanesljivo govoriti je pač nemogoče tako dolgo, dokler se izteza ena roka za mir, a druga pa drži za meč. Časopisi sicer vedno veliko razmotrivajo o pogajanju, o sklepanju miru, a vse to lahko imenujemo prazno vremensko ugibanje. Danes se čita toliko različnih misli in sodb o bodočem miru, jutri si pa vsa ta mnenja že nasprotujejo. Naša mogočna Avstrija in hrabra Nemčija in njuni zavezniki podajajo na plemenit način roko v spravo in za mir, toda sovražniki brez dosedanjih izdatnejših vojnih uspehov pa si upajo pomirovalno roko zasramovalno odbijati, češ, dokler ne dosežejo zmage nad Avstrijo in Nemčijo in z njima zvezanimi državami, sploh odklanjajo vsako mirovno pogajanje. Če se bo še nadaljevalo grozovito morenje človeštva, leži ta vzrok izključno le na vesti naših nasprotnikov.

Slayno vladajoči papež Benedikt XV. je gotovo prvi, ki želi mir vsem ljudem in ki dela in se zaresno trudi pri vseh vojskujočih se državah, da bi omehčal njihova srca za spravo. Sveti oče žari hrepenenja, da se vrne svetu mir, govori vedno o miru ter razprostira roke k blagoslovu. Z očetovsko ljubeznijo prosí, kliče, roti države, naj naredé konec groznim morijam. Mnogi pač poslušajo željno besede preskrbnega očeta, a drugi jih zopet nočejo slišati ter se boré dalje v divjem sovraštvu. Doslej še njegova prizadevanja niso uspela, kar pa nikakor ne oplaši očeta krščanstva. On moli dan za dnevom k božjemu Kralju miru, naj pošlje nesrečnim narodom zopet mir, ki ga svet dati ne more...

Drugi mož, ki se poteguje za svetovni mir, je predsednik Združenih držav v Ameriki, Wilson. Temu stricu pa ne moremo veliko zaupati. Koliko je njegovo stremljenje po resničnem miru vredno, pokaže v pravi luči njegovo diplomatsko pretrganje z Nemčijo, kateremu bržkone

sledi tudi napoved vojske. Njegovo mirovno pogajanje je le navidezno in sloni na prav podli podlagi. Če se gre Wilsonu resno za mir v Evropi, bi že moral zdavnej ustaviti izvoz streliva in drugega morilnega sredstva iz Amerike. To bi gotovo bolj učinkovalo, kakor vse njegove papirnate note. (Več o njegovem značaju ste čitali v 45. številki in čitate tudi danes v spisu „Wilson“.) Wilson torej svetu ne bode narekoval miru. Dejstvo pa je, da si želi prebivalstvo novega sveta miru in ne vojske; dokaz, da so se vršile v Washingtonu in drugod že obsežne manifestacije za mir. Naravnost nerazumljivo pa je, da še hrepeni Wilson po vojski in bogastvu, ker so se zaloge zlata v Ameriki zadnja vojna leta pomnožila za 2700 milijonov dolarjev, ima tedaj Amerika od evropske vojne itak največ dobička...

Čuje se nadalje, da želi biti posredovalec miru španski kralj Alfonz, seveda še-le v primernem trenutku. Zaradi tega namerava ostati Španija nevtralna, kakor se je izjavil ministrski predsednik grof Romanones na nekem banketu županov. Da bi želel ves svet kralju Alfonzu pri posredovanju za mir najboljši uspeh in bi mu izkazal največjo hvaležnost, je gotovo...

Veliko upanje za mir so prinesli tudi podmorski čolni. Bavarski min. predsednik je izjavil: Vojska se mora sedaj brezpogojno in z vsemi sredstvi končati. Sredstvo za to nam nudijo podmorski čolni. Končni boj bo strašen, a izvojevati se mora. Hočejo ga naši sovražniki, ne mi...

Silovit svetovni ogenj, kdo ga naj hitro pogasi in nadomesti s svetovnim mirom!? — Resnica pa ostane: Vprašanje o miru, enkrat izproženo, teče naprej, četudi počasi, kakor lena Krka, ki sicer zelo počasi teče, teče pa vendar. Tok miru zavirajo le naši sovražniki...

Ko bomo izvedeli kaj zanesljivo resničnega o miru, bomo to gotovo z veseljem in z velikimi črkami poročali našim dragim čitateljem. Tako dolgo pa počakajmo, potrpiamo in prosimo Boga, da se nas usmili, da kmalu zasije trpečemu človeštvu solnčice miru, sreče in zadovoljnosti!...

„Jaz, kaj me nisi spoznal po glasu, tvoja nevesta. Brž vstani, me boš nekoliko pospremil!“

Ženin vstane. Ves vesel se opravlja. Nočna ura je. Ravno prav, mu vsaj ne bodo dali sivi lasje toliko opravka.

Pohiti za nevesto prav potihem na cesto.

Komaj jo dohaja; sila težka mu je sapa. Ni čuda. Leta so tu in zahtevajo brezobzirno svoj davek.

„Daj mi roko, pojdeva vstrie!“

„Molči, da ne zalajajo psi na vasi!“

„Kako je danes čuden tvoj glas; tako votel in zamolkel se mi zdi!“

„Pst! Tiho, da naju ne zaznajo fantje, ki nočujejo tam za oglom one-le hiše!“

„Ampak, kam me pelješ proti cerkvi. Poroke menda danes še ne bo. Še nisva sklicana in duhovnika tudi ni sedaj v cerkvi.“
Nič odgovora.

Pot pelje mimo pokopališča. Prideta do vrat.

„Tako čuden, mrtvaški duh diha iz tebe; tako koščena se mi zdiš danes. Vsa drugačna, kakor sicer.“

„Kaj mrmraš v temno noč. Pusti meni besedo.“

Brneč glas cerkvene ure se oglašá. Razložno je čuti pritajen odmev njihovih korakov po peščenih tleh.

Mesecu na nebu uide par svetlobnih žarkov na pokopališče. Od grobnih spominkov sem se vijejo dolge sence. Prideta mimo prvega spomenika. Lep je in kamenit. V trenutku prelete njihove oči napis v zlatih črkah: „Nepozabni ženi — žalujoči mož.“

Gresta dalje.

Zopet napis, še skoro nov: „Nepozabnemu in zvestemu drugu neutolažljiva žena.“

„Tako! Sedaj sva na mestu. Glej Janez, tu je zate prostor pripravljen. Alo! Grobokopi brž na delo! Vi, častiti gospod pa pristopite, boste najine roke zvezali za večno!“

Pristopil je sivolasi starček.

„Podajta si roke!“

„Jej, kako je tvoja roka mizla in koščena! In tvoj obraz! Usmiljeni Bog! Smrt!...“

Glasno je zakriknil in se zbudil. Dobro, da se je že zdanilo. Vstane, tresoč se strahu, se obleče in se vstopi na vežni prag.

Mimo se prismehlja mlada vdova.

„Kako si bled in upadel! Kaj ti je?“

„Nič posebnega. Skrbí glede poroke me tarejo in mi kratijo spanec.“

Franjo Neubauer:

Junak večernici.

Večernica, nocoj
najlepše zamigljaj!
Bog vé, če boš nad rodnim krajem
svetila mi še kdaj!

Doline me želé,
lesovi in goré,
še niso se krvi napili,
po moji še hlepé.

Večer boš marsikter
svetila nad menoj,
a čista več ne boš nikoli
in mirna kot nocoj.

Plamén te rudečil
gorečih bo vasí,
nebó in zémľjo grom bo stresal,
drhtela boš i ti!

A pride tiha noč:
ne pojdem se borít!
Migľjal očem gasnočim mojim
še zadnjič tvoj bo svit.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Kljub hudi burji, katera brije po kraški planoti, so c. in kr. čete v zadnjih dneh v prostoru pri Gorici izvedle krajevne sunke, s katerimi se je zboljšala bojna črta, katero Italijani dosedaj z največjim naporom niso mogli zjednačiti. Bojna črta v Goriškem odseku poteka od zadnjih bojev od Solkana preko sv. Katarine do vrhov vzhodno Gorice, potem vzhodno Vrtojbe preko reke Vipave do grebena ob robu planote. V sedmi, osmi in deveti bitki poskušali so Italijani vseljati se na črto, vsled katere niso posest Gorice za Italijane nobene vrednosti, potisniti nazaj in te mesto obvladajoče griče v svojo last dobiti. A edino, kar so v teh treh bitkah priborili, je bila višina 98 (Šober) jugovzhodno Gorice, katero so v ofenzivi meseca oktobra s težkimi žrtvami priborili. Tudi vse prejšnje napade na ljutosti s topništvom, kojega delovanje je vso veliko kilometrov dolgo bojno črto zavilo v en sam oblak dima, prekašajoča novemberska bitka ni izpremenila nič na tem dejstvu, kajti mesto je ostalo slej kot prej v območju pehotnega ogtja avstroogrških čet. Nekatero razstreljeno jarke mej Tivoli in Sv. Markom, v katere so vdrl napadajoči Italijani, so naši takoj zopet izpraznili sovražnika in z nova zasedli. Tako so naši v nočnem naskoku vzeli koto 171 brez pomoči topništva. Kako malo so Italijani z zavzetjem Gorice dosegli, dokazali so z nova boji 10. in 11. t. m., kajti ti boji vršili so se v neposredni bližini mesta Gorice. Tu po naših bataljnih priborih kos jarka, ki meri približno en kilometer, katera so Italijani mimogrede zopet vzeli, katerega so jim pa naše čete zopet vzele, leži tik goriškega državnega kolodvora, toraj ob robu notranjih mestnih okrajev. Poizkus Italijanov, ta jarek 13. t. m. ob 3. uri zjutraj našim z močnim sunkom zopet vzeti, se je izjalovil, kajti njih bobneči ogenj povzročil je močan zapiralni ogenj, v katerem so napadalcem obnemogli. Tudi vzhodno Gorice udre so naše čete v italijanske jarke in s tem zožile na mesto se naslanjajoči pas. Številni ujetniki in množina zaplenjenega materiala na tem majhnem prostoru govore jasno o velikanskih predpripravih sovražnika. Pri Solkanu se je pri enem teh napadov, pri katerih so imeli naši pet ranjenih, naštel v nekem sovražnem jarku 60 mrtvih.

Rusko bojišče. — Po zadnjih poročilih o dogodkih na tem bojišču zamoglo bi se sklepati o začetku večjih bojev. Poroča se, da Rusi od 17. t. m. zjutraj napadajo naše postojanke severozahodno Herestraua in sicer ob cesti, katera vodi od Ocna preko Sossmoze v Kezdí-Vasarhely, da so pri Illuxtu (v prostoru Rige), jugozahodno Luka v Voliniji, pri Zborovu, južno Brzezany in jugozahodno Stanislava z močnimi poizvedovalnimi četami jeli pridirati proti našim postojankam, pripravljajo se tedaj tudi tukaj k napadom, ali nas pa hočejo s temi pripravami preslepiti. Okraj pri Herestrauu je bil tudi mej našo ofenzivo v Valahiji skoraj vsak dan pozorišče težkih bojev; tukaj izvedli so takrat tudi Rusi protiofenzivo, s katero pa niso nič dosegli. Rusi so v zadnjem času dovedli znatna ojačenja iz prostora pri Jassiju in bi bili pač v stanju, njih zaveznikom na zahodu, kjer so se pričeli

živahni boji, pripomoči. Toda za sedaj imamo opraviti le z na prostor omejenim podjetjem Rusov; pač pa lahko prineso prihodnji dnevi povečanje bojev. Odseki, v katerih so ruske poizvedovalne čete v Galiciji in v Voliniji vdrele, odgovarjajo v splošnem onim, na katere so Rusi v jeseni pritiskali, toda nikakor še ni gotovo, da bodo Rusi vže sedaj v tako številnih smereh prešli k velikopoteznim napadom. Po vseh poročilih soditi, ne razpolagajo Rusi sedaj s posebnimi množinami muicije; prevoz preko Vladivostoka je vže par tednov nemogoč, ker je morala sibirski železnica na dolgih progah promet ustaviti; dovoz po morju v Arhangelsk trpi močno pod zaporom morja, odvoz iz Arhangelska v notranjost Rusije je tudi otežkočen, kajti Murman-železnica, o kateri se je poročalo, da je dogotovljena in odprta prometu, v resnici še ni gotova, kajti približno tretjina proge še ni izgotovljena in se mora v teh neizgotovljenih delih proge ves promet vršiti s pomočjo konj in vozov.

Zahodno bojišče. — Nemško uradno poročilo 18. t. m. javlja: Pri bojni skupini krajevna Rupreta so po živahnem obstreljevanju severno Armentieresa in jugozahodno Lillea in severno prekopa La Bassée in pri Ransartu poizkušali močni angleški poizvedovalni oddelki udreti v naše jarke. Odbili smo jih deloma v bližnjih bojih, v katerih smo jih več ujeli, deloma z ognjem. Po izjalovljenem napadu 16. t. m. zvečer južno Miraumonta, pomnožil je ponoči sovražnik streljanje s topovi in iznova napadel zjutraj na obeh bregovih reke Ancre. Podnevi smo v boju, ki se je bil z menjajočo se srečo, ujeli 130 mož in pet strojnih pušk zaplenili ter prepustili nato našo prednjo udrtinsko postojanko sovražniku. Besen angleški napad južno Pysa smo odbili. Držali smo vse postojanke. Ujeli smo 14 mož med sunkom ob Aise pri Dreslincourtu. — Naše nove postojanke v Champagni južno Riponta na zahodnem bregu Moze in naši jarki v gozdu Le Prete so se nahajali pod živahnim topovskim ognjem; metali so tudi mine. Radi našega uničevalnega ognja se napadi niso izvedli. Nek naš zrakoplov je vrgel ponoči 17. t. m. veliko bomb na mesto in pristanišče Bologno. — Ker primanjkuje na Francoskem premoga, je občinski svet v Montargisu, kakor poroča „Petit Journal“, sklenil, da poseka gozde v okolici.

Balkansko bojišče. — Bolgarsko uradno poročilo 17. t. m. javlja, da se je vršil slab in živahen ogenj v ovinku Črne. Le včasih so se oglašili topovi na ostali bojni črti. Boji patrolj so se vršili na levem bregu reke Vardar in na nižini ob Seresu. Letalci so delovali pri Bitolju, ob Vardarju in ob Spodnji Strumi. Čerpandi in Česlik, ki leži vzhodno Kavale na egejski bojni črti, je obstreljevala sovražna bojna ladja iz zaliva Kavala brez uspeha. Sovražni monitor, ki je otvoril iz Sulinskega prekopa ogenj na kraj Prislava, je naše topništvo vzhodno Tulče obstreljevalo. — 18. t. m. pa javlja isto poročilo, da je pregnal naš ogenj severno Dojranskega jezera, proti našim stražam napredujočo angleško stotnjo. — Kakor poročajo italijanski listi iz Aten 18. t. m. je 15. t. m. francoski poslanik v razgovoru z ministrskim predsednikom Lambrasom zelo resno opozarjal na obžalovanja vredne posledice, ki jih lahko povzročijo neprestani napadi gotovih grških listov proti Franciji in na okolnost, da namerava sporazum staviti nov ultimatum, ki bo zahteval, naj Grška v petih dneh izroči vse orožje.

Razna bojišča. — Turško uradno poročilo 17. t. m. poroča, da je sovražnik tri različne točke turškega odseka na levem krilu kavkaškega bojišča napadel z močnimi poizvedovalnimi oddelki. En napad je turški ogenj odbil, pri drugem se je pa sovražniku posrečilo, da je prvotno udrl v neko postojanko turških straž, da pa je bil s takojšnjim protinapadom zopet vržen iz nje. Turki so tako zopet osvojili svojo glavno postojanko. Pri tretjem napadu so pa Turki izvalili Ruse v past ter veliko njih ujeli, veliko pa pobili. Z drugih bojnih črt ni nobenega važnega dogodka. — Kakor poroča „Times“ iz Washingtona je izbruhnila na Kubi resna revolucija, ki jo vodi prejšnji predsednik Gomez, ki se upira s konservativnim kandidatom proti predsedstvu liberalca Monocala. Ameriška vlada drži z Monocalom. Če kubanska vlada ne bo vzdržala reda, bo posredovala Amerika.

Na morju. — V kakem obsegu se izvaja poostrena podmorska vojska nam kažejo razna tozadevna poročila. Tako se poroča 16. t. m. iz Berolina, da je en sam podmorski čoln tekom 24 ur potopil štiri ladje s skupno 51.000 tonami. — V Amsterdamskih zavarovalnih krogih se ceni škoda povzročena po podmorskih čolnih, ponavedbah Reuterjevih, Lloydja, Agence Havas in ententinih listov, v času od 1. do 15. febr. na 370.000 do 400.000 ton. — Značilno je, da je cela vrsta s severnega morja vračajočih se podmorskih čolnov javila, da ni našla v severnem morju nikakega prometa trgovinskih ladij. — Vsled poostrene podmorske vojske je promet na morju dosedaj v toliko preprečen,

da naši sovražniki vže dobro čutijo posledice, katere se vsak dan množe, zlasti jim pa primanjkuje premoga, kar je povzročilo, da so morali na mnogih krajih obrate ustaviti in da ljudstvo veliko trpi vsled nenavadno hudega mraza.

Cenjenim naročnikom

smo poslali z današnjo številko položnice. Vljudno prosimo, naj nam prav kmalu nakažejo tri krome kot naročnino za „Dol. Novice“ za leto 1917. Kdor še ima zastanek, naj ga še blagovestno pripošlje. Upamo, da nam bodo zvesti ostali vsi dosednji naročniki. Ponavljamo svojo staro prošnjo: agitirajte za list, priporočajte in naročajte „Dolenjske Novice“! Potrudite se za njihov nadaljni obstoj z vso rodoljubno požrtvovalnostjo! Cenjene žene in spoštovana dekleta, zastavite prav letos ravno Ve svojo moč za razširjanje „Dolenjskih Novic“! Prosimo! —

V mnogih župnijah bi lahko bilo desetkrat več naročnikov, kakor jih je. Priobčili bodemo od številke do številke posamezne kraje s številni naročnikov na „Dol. Novice“, da se bo uvidelo, da bi še povsod lahko bilo deset- do dvajsetkrat več odjemalcev. Vsa slovenska izobraževalna društva, farne knjižnice, knjižnice Marijinih družb, bralna društva, sploh vse družbe in vsa društva, vsaj na Dolenjskem, bi bili kaj lahko naročniki tudi na svoj domač in potreben list. Vsaka boljša hiša naj bi se naročila na „Dol. Novice“. — Koliko Dolenjcev, gg. duhovnov in uradnikov, trgovcev in obrtnikov in drugih stanov se nahaja na Kranjskem, Štajerskem in drugih slovenskih krajih in tudi v velikih mestih, ki bi morali biti naročeni na list od svojega rojstnega mesta in kraja — da, ti sami bi lahko vzdržali „Dol. Novice“, a vendar jih še nimamo med svojimi naročniki! —

Kdor nam ne pošlje naročnine vsaj v teku enega mesca, mu bodemo brezobzirno list ustavili. Kajti pri sedanji grozoviti draginji moramo tudi mi skrbno gospodariti, če hočemo še vzdržati list na površju. Imamo slovenske liste, katere izdajajo družbe in podpirajo bogataši in denarni zavodi, ali ki se podpirajo s prostovoljnimi doneski, toda mi smo navezani sami na-se in na pomoč naših cenjenih naročnikov. Prosimo tedaj prav vljudno, pokažimo svetu, da zamorejo tudi revnejši sloji in mali posestniki z združenimi močmi in z dobro voljo veliko doseči.

Uredništvo in Upravništvo.

Tolažba v času trpljenja.

Letos ne molimo samo križev pot, temveč mi ga moramo tudi pretrpeti. Marsikdo mora reči, ako je premišljeval trpljenje našega Zveličarja: „O, da bi bil jaz takrat, ko je Jezus nesel težki križ, prisoten. Z veseljem bi se sklonil, da bi mu pomagal nesti težko breme in olajšal bol in žalost.“ In marsikatera žena vskligne: „Ko bi jaz stala zraven Veronike, ne bi ubogemu Kristusu podala le prt, da bi si obrisal krvav pot — jaz sama bi mu obrisala kri iz obraza!“

Poglejte, dragi čitatelji, v teh težkih sedanjih časih, v času trpljenja, izpolnite lahko Zveličarju marsikatero željo. Mogoče si ti utrujen, izmučen vojak, ležiš v strelskem jarku, te zebe in trpiš na hudih bolečinah, v sreču pa ti vstaja domotožje. Glej, to je križ, ki ti ga je naložil naš Gospod, da ga prenašaš. — Mogoče si ti že star gospodar, vsi tvoji zdravi sinovi so na bojnem polju; eden izmed njih je mogoče že daroval dragoceno življenje za domovino, drugi je ranjen, tretji je ujet v daljni deželi. — Tudi ti prenašaš velik križ s tem, da ga vdano prenašaš in se vdaš v božjo voljo; s tem pomagaš Zveličarju. On, vsemogočni Bog, je že pred dvatisoč leti, ko je nesel težak križ na

goro Kalvarijo in trpel neizmerne muke, ki jih pa je vdano prenašal, on je že takrat mislil na vas in vaše trpljenje. Vi bi mu radi takrat olajšali bolečine. Dobro, ako boste to, kar vam je danes naklonil Vsemogočni, vdano sprejeli, bo ravnotako dopadljivo njemu, kakor da mu pomagata nesti težak križ.

In ti, mati, žena, deklica, hrepeniš po svojem sinu, možu, ženinu. Celo noč ne zatisneš očesa od same žalosti. Trpiš ravnotako, kot je trpel naš Gospod. Vsak dan pričakuješ veselega poročila, ali vedno vse zastoj.

Toda glej, če boš svoje srčne bolečine, svoj bol in duševno pobitost darovala Bogu, storiš s tem najlepše delo, ki ga moreš svojemu Stvarniku doprinesiti. Če pomisliš zdaj v postnem času, koliko je on trpel nekdanj za-te in za vse človeštvo, potem ne boš nevoljno prenašala vse gorjé, temveč boš je sprejela z odprtimi rokami in ponižno sklonila glavo. Tako vam ne bo današnje trpljenje nekaj neznosnega, temveč v ljubezni do Boga vam bo breme sladko in zavest, da ste s tem napravili svojemu Gospodu dopadljivo delo, vas bo storila srečne in zadovoljne.

Postni čas je najbolj primeren čas, da si ogledamo, kako tolaži sveta vera naše vojake na daljnih bojiščih, da ne obupajo, ampak, da s sladko besedo Jezus na ustih, ali vsaj v sreču, žrtvujejo svoje drago življenje domovini...

Najyečje vrednosti je molitev. To je edino, kar stori človeka krepkega, pogumnega in srečnega. Molitev mu da moč, prenašati tudi največje gorjé. Z rožnim vencem in s križcem v roki umirajo naši tovariši na bojnem polju. Njih ustnice šepetajo iskrene molitve do Marije in Boga. Neki vojak piše duhovniku: „Dosedaj mi ni šlo ravno slabo. Seveda sem v začetku mnogo trpljenja prenesel in mnogo hudega doživel. Bog sam vé, kolikokrat sem zrl že smrti v obraz; toda hvala njemu, sem še vedno čil in zdrav. Sedaj sem v rezervi, izven bojne črte, in le grmenje topov iz daljave mi pravi, da še traja grozovita vojska. Kako bo v prihodnje, to leži v božji roki. On naj vlada, kajti, kar pride iz njegovih rok, je dobro. Rad sprejemem vse, četudi silne bolečine. Ako mi Bog nakloni še dolgo življenje, polno zdravja in moči — dobro. Če me pa pokliče k sebi, naj se zgodi njegova sveta volja. Veliko zaupanje imam vanj, in kot takega me ne bo pozabila tudi presveta Devica.“

To je trdno in neomahljivo zaupanje v Boga. Ako bi vsakdo tako govoril, kot ta vojak, potem bi ne bilo gorjé, ne bilo nezadovoljnosti. In ali ne more vsak to storiti? Če premišljujemo, kako vdano je Gospod sam sprejel kelih trpljenja, da je odrešil vse človeštvo, koliko bolj moramo mi ustreči njegovi volji. (Dalje sledi.)

Domače in tuje novice.

Njegovo Veličanstvo cesar Karol je imenoval viceadmirala pl. Kailer za načelnika mornariškega oddelka v vojnem ministrstvu, ter mu istočasno podelil dostojanstvo tajnega svetnika z odpustom taks. — Za poveljnika vojne mornarice pa je cesar imenoval viceadmirala Maksa Njegovan, ter mu podelil dostojanstvo tajnega svetnika z odpustom taks. Njegovan je rodom Hrvat.

Odlikovanje v politični službi. Cesar je podelil vojno dekoracijo k viteškemu križcu Franc Jožefovega reda v priznanje za izvrstno službovanje v vojski okrajnima glavarjema Francu Schitnik v Kranju in Karlu Ekel v Logatcu.

Odlikovanje. Cesar je odlikoval referenta deželnega šolskega sveta na Kranjskem dvornega svetnika Oskarja viteza Kalteneggerja pl. Riedhorth z vitežkim križem Leopoldovega reda.

Imenovanje. Naš dolenski rojak in pesnik, preč. g. Franjo Neubaueer, dosedaj katehet v Rumi (Slavonija), je imenovan katehetom na višji dekliški ljudski šoli v Zemunu. Prečastitemu g. katehetu, ki tako velikodušno in nesebično podpira svoj domač dolenski list „Dol. Novice“ z objavljanjem svojih mišnih in času primernih pesnic, želimo hvaležnim srcem na njegovem novem službenem mestu trdnega zdravja, vsestranske zadovoljnosti in prav obilo božjega blagoslova.

Za definitivnega vodjo deške ljudske šole v Novem mestu je imenoval deželni šolski svet preč. g. P. Atanazija Ausser, frančiškanskega vikarja in velikeletnega izbornega učitelja na tej šoli. Bog ga naj ohrani i nadalje mnogo let tudi kot izvrstnega vodje deške šole v vzgojo in omiko šolske mladine!

Imenovanje. Naslovni nadsvetnik g. Jakob Jarc je imenovan definitivnim sodnim nadsvetnikom pri okrožnem sodišču v Novem mestu. Čestitamo!

Namesto venca na krsto gospe Ide Guzelj sta darovala g. profesor Anton in gospa Pavla Lovše 20 kron za goriške begunce. Pristrčna hvala!

Sprememba časa za oddajo moke. Mestno županstvo v Novem mestu naznanja, da se bo od prihodnjega torka naprej, to je od 27. febr. 1917, moka oddajala samo popoldan, in sicer:

v torek od h. št.	1 do 22	21 od 2 do 3. ure pop.	3. 4.
	40	56	4. 5.
v sredo od h. št.	57 do 81	80 od 2 do 3. ure pop.	3. 4.
	110	138	4. 5.
v četrtek od h. št.	139 do 159	158 od 2 do 3. ure pop.	3. 4.
	194	220	4. 5.
v petek od h. št.	221 do 246	245 od 2 do 3. ure pop.	3. 4.
	273	297	4. 5.

Dobrodelni predstavi v korist za vojne pahljence kranjske in za vdove in sirote pahljih vojakov so priredile gojenke in učenke ubogih šolskih sester d. N. D. v Šmihelu v nedeljo 11. febr. in v nedeljo 18. febr. v farni društveni dvorani. Prva točka je bila „Avstrija žaluje“. Deklamacija, ki so jo gojenke izvrstno prednašale. — Druga točka „Sv. Doroteja“, drama v dveh dejanjih, je segala globoko v srce ter se je izvajala v splošno zadovoljnost občinstva; posebno se je odlikovala s svojim izvrstnim nastopom in spretnim prednašanjem Kalista. Seveda so tudi vse druge igralkе svoje vloge izpeljale izborno. — Nato je sledila tretja točka „Avstrija ne boj se!“ To pomenljivo in domoljubno pesem je kaj vrlo dobro deklamovala prikupljiva mala učenka. — Četrta točka „Družkinja“ je pa bila prava veseloigra v treh dejanjih, ki je navzočim nudila izredno veliko predpustnega razvedrila. Posebno obilno smeha nam je izvajljala Julka s svojim prirojenim in naravnim humorističnim nastopom. — Vse igralkе v vseh točkah so prejele splošno priznanje in pohvalno ploskanje od navzočega občinstva, ki je dvorano do zadnjega kotička napolnilo. Obe predstavi ste veskozi dovršeno uspele ter donesle tudi obilno denarnega uspeha na oltar domovine. Vsa hvala in čast č. gg. šolskim sestram, ki so nam priredile z veliko požrtvovalnostjo tako prijetna popoldneva ter ob enem združile zabavo z veleplemenitim in patrijotičnim vojnim namenom!

Poroka. Gospod ing. Matko Miklič, mestni stavbni pristav v Ljubljani, sedaj kot enoletni prostovoljec prideljen vojaški cenzuri v Novem mestu, doma iz Starega trga pri Trebnjem, se je poročil z gospico Gusti Spetzler-jevo, učiteljico v Trebnjem, hčerko gosp. učitelja Gustava Spetzlerja v Trebnjem. Poroka se je vršila v soboto 17. februarja 1917 v Trebnjem.

Poročil se je v nedeljo 18. februarja v Prečni g. Franc Kastelic iz Bršljina, sedaj stražmešter pri 5. dragonskem polku, z ugledno gospodično Jožefo Kastelic iz Muhabera št. 10. Čestitamo!

Poroka. V kapiteljski kapelici je poročil mil. g. prošt dr. Seb. Elbert 19. febr. g. Antona Globelnik, delovodjo državne trtnice in posestnika v Bršljinu, z gpdč. Marijo Irt iz Valtevasi. Obilo sreče in blagoslova!

Društvo za oskrbo invalidov v Novem mestu se je ustanovilo v petek 9. februarja, kakor smo poročali v 46. številki našega lista. Izvolil se je sledeči odbor: Načelnik g. Adolf Pauser, namestnik polkovnik gosp. Anton Pöll pl. Föhrenau; tajnik g. notar Karol Pleiweiss, namestnik g. Jos. Ogoreutz; blagajnik g. Urban Horvat, namestnik g. mag. phar. Jos. Bergmann; člana načelstva mil. g. prošt dr. Seb. Elbert in gosp. Franc Možina. Vabijo se vljudno meščani in okoličani, katerim je žalostna usoda invalidov na srcu, da pristopijo k temu velevažnemu, človekoljubnemu in dobrodelnemu društvu kot člani. Član je lahko namreč vsak, ki stanuje v mestu ali izven mesta. Podporni član postane tisti, ki plačuje za celo leto naprej najmanj 20 K; redni član je pa tisti, ki plačuje za celo leto najmanj 3 K. Članarina se lahko pošlje tudi po pošti na gori omenjeno društvo.

Umrja je v Novem mestu 16. februarja g. Pavlina Kiepac h. roj. Bogen v starosti 82 let, po dolgem bolehanju in previdena s sv. zakramenti. Pokojna je bila mati odisllega visjega žel. revidenta in postajenačelnika novomeškega, gospoda Friderika Kiepac h. Cenjeni rodbini naše sožalje, v Bogu umrli večni raj!

Umrja je v Brazlovčah na Štajarskem gospa Marija Marovt, mati preč. gosp. P. Huberta Marovt, frančiškan in učitelj v Novem mestu. Naj počiva v miru blagopokojna vzorna gospodinja in dobra pobožna mati! Žalujocim naše pristrčno sožalje!

Frančiškanski novicijat se je vsled potresa preselil iz Brežic v Nazarje na Štajarskem. Odšli so pa tudi preč. Patri in sicer P. Odorik je odšel v Gradec, P. Ananija v Maribor; ostala sta še samo P. Maks in P. Berard, ki pa stanujeta v čebelnjaku.

Radeckijev veteran Anton Rifelj je umrl v Črešnjicah, župnije Št. Peter pri Novem mestu, dne 12. febr. v starosti 92 let.

Zmrnil je v noči od 13. do 14. febr. na cesti pri Boričevem, župnije Šmihel, 18 letni Alojzij Bobnar. Vračal se je zvečer s svojimi tovariši od nabora domov ter je zaostal za njimi in zjutraj sta ga našla njegov oče in njegova sestrična mrtvega v snegu. Bodi mu Bog milostljiv!

Potresni sunki v Brežicah še vedno niso ponehali. Tako je bil 15. t. m. zopet precej močan sunek, tako da se je prebivalstvo vznemirilo. Vsi nepoškodovani prostori so prenapolnjeni in prebivalstvo bi se ob novem hujšem potresu v tem mrazu ne vedelo kam dejati.

Vojni prstan se je izgubil v Novem mestu. Prstan je bil z zlatom podložen in ima utisnjen monogram in ni posebno dragocen; pač pa ima veliko spominsko vrednost za dotičnega gospoda. Pošten najditelj naj ga prinese v naše uredništvo proti primerni nagradi.

Novi novci s podobo cesarja Karola pridejo kmalu v promet, kakor poročajo listi. Izdani bodo tudi novi srebrni novci po 50 vinarjev.

Namiznega olja dovolj. Oglejte si današnji inserat Rudolfa Ahčana, trgovca s kolonialnim blagom v Zagorju ob Savi, ki nam priporočuje izvrstno namizno olje, kot nadomestilo za drago laško olje. Njegovo olje se odlikuje z nizko ceno in dobrim okusom od pravega olja in ima zdravilno snov za stare in mlade. Naj si ga vsakdo nakupi pri omenjenem trgovcu.

Dalmatinsko vino. Časopis „Hrvatski Dnevnik“ poroča z dne 4. t. m., da so v Dalmaciji zborovali tamošnji vinogradniki na otoku Braču, kjer so se pritoževali zoper namestniško naredbo, s katero je prepovedan vsak izvoz njih vin. Pri tem so preračunali, da imajo še 280.000 hl vina, ki ga ne smejo izvoziti in ki jim

brezobrestno leži v kletih, ter imajo vsled tega dosedaj že nad osem in pol milijonov kron škode. Njih zaloge vin znašajo v okrajih (kotarjih) Brač 35.000 hektolitrov, Metković-Makarsk 35.000 hl, Hvar-Vis 60.000 hl, Split 35.000 hl, Split-okolica 30.000 hl, Kurzola 35.000 hl, Šibenik 35.000 hl, Zader 40.000 hl, Dubrovnik 10.000 hl. Cena vinu znaša za vederce (10:5 l) 18 do 22 kron, pri boljših vinih 24 do 25 kron in še več. Kako pa so razmere na Dolenskem drugačne, kjer se vsak vinogradnik brani prodati svoja vina!

Oklic. Od beguncev s Primorja, katere je vojska tako hudo zadela, naselilo se jih je nekaj v mestih in večjih krajih na kmetih, posebno v Trstu in sosednji Kranjski in Koroški pri svojih sorodnikih in prijateljih. Tam so navezani na vojaško preživlino in na pičle zaslužke, težko tedaj živé in trpé veliko pomanjkanje. Vsled mrzlega letnega časa se je poslabšal izdatno položaj teh revežev, ker nimajo potrebnih sredstev, da bi si mogli nakupiti potrebne gorke obleke in obutve. Že zaradi svoje usode vsega obžalovanja vredni begunci občutijo vsled slabega vremena tembolj svojo bridko usodo. Naša človeška in patrijotična dolžnost je, da tukaj po svoji moči pomagamo, stisko svojih pridnih sodržavljancev kolikor mogoče olajšamo in jim dejansko pokažemo svoje srčne simpatije in svoje gorke sočutje do njih. Podpisani se obračajo tedaj v gotovi zavesti na javnost, da njihov oklic ne ostane neuspešen proseč obleke vsake vrste, perilo, obutve za revne begunce. Z malimi žrtvami napravi se v tem primeru dobro delo prave ljubezni do bližnjega. — Trst, dne 5. januarja 1917. Dr. baron Fries-Skene m. p., c. kr. namestnik v Trstu in na Primorskem. Dr. Faidutti m. p., deželni glavar goriški in gradiškanski. Dvorni svetnik Lasciac m. p., predsednik deželne upravne komisije za Istro. Predstoječa prošnja za gorke priporočila. Darove sprejema v Ljubljani „Posredovalnica za goriške begunce“, Dunajska cesta 38. I, izven Ljubljane pa Posredovalnica v Kranju in Novem mestu, ako bi se teh darov ne pošiljalo rajše v Ljubljano. — V Ljubljani, 19. januarja 1917. Henrik grof Attems m. p., c. kr. deželni predsednik na Kranjskem.

Knjige „Katoliškega življenja“ (Knjige katoliškega življenja) izdaja Dr. Stjepan Markulin, odvetnik v Zagrebu, Kurelcjeva ulica št. 3. — Izšla je prva knjiga v izvrstni prireditvi P. Miroslava Vanina iz družbe Jezusove: Životopis velikega francoskega organizatorja Filiberta Vrau-a, tovarnarja v Lillu 1829—1905. Človeška duša stremi za krasnimi vzori, kateri naj bi ji pokazali pravo pot skozi življenje in sicer iz sedanjega časa. Zato so dejanja Filiberta tem imenitnejša, ker so se vršila v sedanjem času. Filibert Vrau je bil mož globokega katoliškega prepričanja in resnične pobožnosti. Celo svoje življenje je posvetil katoliški stvari. Občudovanje in zadovoljnost prešinja čitatelja, ko prebira dela tega moža. Nehoté se človek povprašuje: je-li sploh mogoče, da zamore en sam človek toliko storiti v svojem življenju za katoliško idejo? Vrau-ovo življenje in njegova velika dejanja naj bi pač vsakdo proučil, ki misli nastopiti pot v javno življenje in delati na katoliško verskem temelju. Krščanske delavske organizacije, bralna društva, šole, župnije, cerkve, vseučilišča, katoliški domi, konference svetega Vincencija Pavlana, razširjanje dobrih listov, vsakovrstne pobožnosti, evharistični kongresi itd. so bili polje njegovega delovanja. S svojim neumornim delom in z vzglednim življenjem si je kmalu pridobil posnemovalcev v Lillu in za tem v celi Franciji. Velikost Filiberta Vrau zamore prav razumeti le oni, ki je njegovo delo v gori omenjeni knjigi prečital. Sezite tedaj vsi po tej knjigi, ki razumete hrvatski jezik. Dobi se pri imenovanem dr. Markulinu za ceno s poštnino vred za 2 K 55 vin. — Izšla je še poprej v listu zalogi tudi prav

lepa hrvatska knjiga „Luč“ v veliki osmerki. V tej knjigi najdemo spise mladih hrvatskih katoliških pisateljev. Na prvem mestu se nahaja duhovit spis škofa dr. Ant. Mahnič-a: „Katoličko svetovnjaštvo i svečenstvo“. Cena knjigi je 3 K 60 vinarjev, za dijake pa 2 kroni.

Raznotero.

Prevelika radodarnost do natakariče. Neki gost je daroval natakariči srečko, namesto napitnine. Dotična srečka je v nekaj dneh zares zadela 20.000 mark. Lahko si mislimo veliko zadovoljnost natakariče in veliko žalost radodarnega gosta.

10.950 učiteljev je padlo doslej v nemški armadi. Vrzeli so izpolnili z učiteljicami.

Volkovi v strelskih jarkih. Na Rusko-Poljski fronti je vsled hude zime toliko volkov, da prihajajo izstradane zveri še celo v strelske jarke naših vojakov.

Čudak. Leta 1847. je umrl v Parizu markiz d'Oligre, ki si je s skopuštvo nakopičil veliko bogastvo. Več let je skupoval markiz vse, kar je bilo mogoče kupiti po ceni, in najsij je bilo karkoli, in zato ga je bilo videti pri vseh dražbah. V Parizu je postavil cele dele mesta in to le iz starega stavbnega materijala, ki ga je dobil, kjerkoli je mogel. Skupoval je tudi staro pohišno opravo in navsezadnje je imel toliko sličnih predmetov, da je moral dati zgraditi veliko poslopje, kjer je mogel spraviti nakupljene predmete pod streho. O njegovi lakomnosti se je pripovedovalo mnogo anekdot, izmed katerih navajam tu naslednjo: Nekega dne je podaril svojemu slugi ponošen klobuk, kakršne mečejo med staro šaro samo skopuhi. Sluga se je sramoval nositi tak klobuk, pa si je kupil novega. Ko ga je nekaj dni pozneje milijonar zagledal, se je čudil dobremu in čudnemu klobuku. „Dal sem klobuk, ki ste mi ga podarili, prenoviti in sem plačal za to 80 fickov,“ je hitel razlagati sluga. Marki je naglo klobuk nateknil na glavo, rekoč: „Za-te je predober, zmotil sem se bil, ko sem ti ga bil podaril; na svojih 80 fickov, klobuk je moj.“

Oporoka, ki jo je napravil, je bila vredna takega čudaka, kakršen je bil. Svoji hčerki, gospé pl. Pommereux, je volil le toliko, kolikor je moral voliti po postavi, vse drugo premoženje je razdelil po svoji volji. Tako je dobila pevka Taleonova 50 tisoč frankov, „ker je bila tako pošena“. Nasprotno je volil lepe vsote petim ali šestim osebam, o katerih je bilo težko reči, da so pošteni. Njegovi gradovi, ki so bili po raznih krajih francoske dežele raztreseni, so se imeli podreti in stavbeni materijal razdeliti med občine, v katerih so stali. Sploh je združil svoja volila s tako izrednimi pogoji, da so vsled tega nastali neštivilni procesi.

Zvest do smrti svoji prisegi. Angleški državljani Tomaž Williams, ki je te dni umrl v starosti 71 let, je bil poseben človek. Ta čudak je prisegel nekega dne pred tridesetimi leti, da ne bo — iz neznanega vzroka — črhnil več besedice. Da bi svojo prisego laglje izpolnil, se je preselil v malo bajto konec vasi. Kmetje so večkrat prišli k njemu v vas in ga skušali nagniti k govoru, ali pogumno je premagal vsa zapeljevanja in je ostal zvest svoji prisegi. Ko so po njegovi smrti prišli ljudje v čudakovo stanovanje, so našli tam skladovnice angleških časnikov.

Pred 100 leti. V času draginje leta 1816. in 1817. je bil v prometu mozaični denar, ki je imel na eni strani upodobljeno mater, obkoljeno od otrok, ki so spenjali kvišku roke. Pod podobo je bil napis: „O daj mi kruha, sem lačen“. Na drugi strani je bila označena tehtnica, a poleg nje zaznam dveh cen: Funt in trije loti kruha 12 krajcarjev. Merica piva 8 in pol krajcarja. Nad letnicama 1816—1817 je bil upodobljen snop pšenice z napisom in sidrom: „Ne bodite maloverni, Bog živi!“

Pomenljiva vrata. Mnogo starih hiš na Nizozemskem ima poseben vhod, ki se odpre samo o dveh prilikah: prvič, kadar se vrši v hiši ženitovanje, drugič, kadar je v hiši mrlič. Ženin in nevesta vstopita skozi ta vhod, vrata se za njima zapro in zabijejo z žrebli, dokler jih smrt zopet ne odpre.

Radi pomanjkanja kuriva zaprli — ječo. Res posebno posledico je imelo pomanjkanje premoga v Köpenicku. Tam so vsled težkoč pri nabavi kuriva zaprli sodne ječe. Kaznjencev — 13 po številu — pa niso poslali domov, marveč v berlinske kaznilnice.

Blažena Amerika. V Novem Jorku so restavracije, v katerih je dobiti za en cent poln krožnik grahove juhe in eno koruzno ali ovseno jed. En cent je okoli 5 vinarjev našega denarja.

Ukradeno denarno pismo. Davčni urad v Beregszasu na Ogrskem je poslal podružnici avstroogrške banke v Marmaros-Szigethu 300.000 kron. Ta denar je na potu izginil, in sicer kolikor se je doslej doglalo, že v Beregszasu na pošti, ali pa med vožnjo na kolodvor. Storilec je še neznan.

Novi poletni čas od 16. aprila do 17. septembra — tako je ukazal zvezni svet v Berlinu, kakor poroča kor. urad. Poletni čas se tedaj prične v letu 1917, dne 16. aprila ob 2. uri v noči in se konča 17. septembra ob 3. uri v noči.

Krajepisno-zgodovinske črtice iz Belekrajine.

Priobčil L. Kolbezen.

Ako zasledujeva, dragi čitatelj mali kos Belekrajine, ki se razprostira od Črnomlja med obema rečicama Lahinjo in Dobljico tja do Kulpe od Staregatrga do Podzemlja in Metlike, najdemo marsikako zanimivost i v naravi i med prebivalstvom. Začniva kar pri treh mostovih ob dotoku obeh potokov Lahinje in Dobljice, kjer že napravljajo nekako jezerce med Loko in Črnomljem. Jezerce omejujeta dva mostova s petimi linami, višje nad njima se pa dviga v loku novozgrajeni most, ki veže glavni trg z Loko. Nad stekom obeh potokov se nad ozidjem dviga lična cerkva sv. Duha, ki zre, kakor na kakem taboru zidana, živahno črnomaljsko mladino, ki se okrog nje igra in zabava na malem solčnem prostoru okrog cerkve nad vodo. Brezskrbna mladina, ki hoče zabave in prostosti, dobi dovolj pripomočkov za umsko in telesno izobrazbo v poleg ležečem izobr. društvu, kjer se nahaja Stanko Peharčeva javna ljudska knjižnica in nekaj orodja za telovadbo ter oder za društvene prireditve z zastorom, poslikanim z mestom Črnomelj od domačega umetnika Grdiše. Brezskrbna mladina gotovo malo misli pri svojih zabavah na nekdanjo trdnjavo Črnomelj z obzidjem, stolpi in mestnimi vrati ob cesti, kjer stoji zdaj stotnik Majerletov grad, kjer so si razbijali glave krvoločni Turki, in z vsakoletnimi napadi in požigi pustošili okoli.

Moderna mladina, ki ljubi bolj športne zabave, kakor resno delo in učenje, išče razvedrila v naravi in lepi okolici in baš tega ne manjka, saj je Belokrajina deželica polna poezije in romantike. Ob steku obeh potokov med Loko in Črnomljem je malo jezerce, kjer mlade račke in živahni pondirki igraje se love malih ribic in drugih živalic, katerih ne manjka v plitvi vodi ob mostovih navzgor. Tudi lahki čolnčki se zazibljejo večkrat na potokih in prenašajo veselo črnomaljsko mladino po njih leni površini, ki rada napravlja izlete v čolnih na vodi ter se v primerni razdalji od mesta proti Svibniku ali Butoraju ustavi na kaki lačici, da zapoje kako pesmico in se razvedri ob ognju med pečenjem krompirja, debelačnih rogov, pobiranjem in kopékanjem z lešniki ali lovljenjem rib z mrežo, trnkom ali ostjo, saj sta oba potoka polna rib in roparskih ščuk, raki so pa žal vsled račje kuge poginili.

L. 1900. Letina v naši župniji je bila srednja. Sadje, posebno jabolka, je dobro obrodilo, a sliv je bilo le malo. Prav veliko pa so dobili ljudje prve krme. Krompirja je bilo precej obilo, zelja in repe pa vsled suše in goseneč le malo. Trigatve pa skoraj ni bilo, ker novo zasajeni vinogradi še niso rodili, a stari pa so bili večinoma še pred nekaj leti uničeni. V župniškem vinogradu smo izkopali 26. febr. zadnje trte, ker je bil vinograd po trtni uši in večkratni toči zadnjih let ves uničen. Držal se je najdalje v vsi Mali Plešivici, četudi ga je uničevala uš, ker smo trte pravočasno in zadostno škropili proti strupeni rosi in grozdje žvepljali proti grozdnim plesnobi.

L. 1901. Letina je bila bolj slaba. Krompirja je bilo še precej, a je jako gnil. Turšice je bilo vsled hude suše malo. Sadja pa ni bilo skoraj nič, le malo sliv po nekodi. Krme je bilo vsled hude suše nenavadno malo.

Kakšne letine smo imeli v adleški župniji v zadnjih 30. letih.

J. Šašelj.

(Dalje.)

L. 1894. Vinska letina je bila zopet prav slaba. Prve krme so dobili ljudje nenavadno veliko, kakor že več let ne. Tudi sadja je bilo obilo, posebno so dobro obrodile slive. Ravno tako so bili dobro drugi jesenski pridelki obrodili, le repe niso imeli nekateri prav nič.

L. 1895. Letina je bila srednja. Vina je bilo prav malo. Strni so pod velikim snegom, ki je ležal od sv. Katarine do konca marca, skoraj vse segnile. Pač pa so dobili ljudje precej prosa in obilo turšice. Sadja ni bilo skoraj nič, posebno ne sliv. Na vsem župniškem vrtu smo našli samo dve slivi. Le jabolka je bilo tu in tam kaj malega. Tudi krompir je še dobro obrodil in zelje, slabeje pa repa.

L. 1896. Leto je bilo nenavadno mokro. Deževalo je prav obilo vso spomlad, vse poletje in vso jesen, celo tri božične praznike je obilo lilo. Brez dežja ni bil menda noben teden od spomladi do konca leta, mnogokrat pa je deževalo in lilo več dni zaporedoma. Poletje je bilo tudi viharno in gromovito, vreme pa večinoma hladno. 24. avgusta kazal je toplomer zjutraj ob 7. uri celo samo 8 C topline. Zaradi obilne moče niso mogli ljudje spravljati ne krme, ne detelje in jim je tega obilno segnulo. V jeseni pa niso mogli orati in sejati strni, ker je vedno deževalo. Vsled preobilne mokrote je bila tudi letina bolj slaba. Sadja je bilo le malo, le slive so po nekodi dobro obrodile. Krompir je bil črn in je jako gnil. Zelja in repe so imeli ljudje le malo. Nekaterim pa je zelje celo v kadih segnulo.

L. 1897. Tudi to leto je bilo precej mokro, celo za naše kraje preveč. Letina je bila vsled hude toče 2. avgusta popoldne prav slaba. Sadja ni bilo v vsi župniji skoraj nič. Tudi vina niso dobili ljudje skoraj nič. V župniškem vinogradu v Mali Plešivici smo natrgali samo kako poldrugo žbanjo grozdja, ki je bilo pa vsled toče prav slabo. Ker so trpeli ljudje pomanjkanje, poslalo je glavarstvo dvakrat podporo v denarju, katere smo razdelili med najbolj potrebne, v skupnem znesku 1490 K.

L. 1898. Ker je v prvi polovici leta obilo deževalo, imeli smo še dosti dobro letino. Sadja je bilo družega malo, le jabolka so prav dobro obrodila. Dobro sta obrodila tudi krompir in fižol, a slabeje zelje. Grozdje pa je bilo prav slabo po vinogradih, ki še niso bili popolnoma uničeni, in sicer vsled grozdne plesnobe. V župniškem vinogradu smo natrgali samo štiri žbanje.

L. 1899. Vsa letina je bila prav slaba, kakor že nekaj let ne, in sicer vsled toče 22. maja in vsled hude suše. Sadja ni bilo skoraj nič. Tudi vinstva ni bilo skoraj nič. V župniškem vinogradu nismo imeli kaj trgati. Ravno tako so dobili ljudje drugih jesenskih pridelkov prav malo, zlasti še zelja, a repe skoraj nič.

L. 1900. Letina v naši župniji je bila srednja. Sadje, posebno jabolka, je dobro obrodilo, a sliv je bilo le malo. Prav veliko pa so dobili ljudje prve krme. Krompirja je bilo precej obilo, zelja in repe pa vsled suše in goseneč le malo. Trigatve pa skoraj ni bilo, ker novo zasajeni vinogradi še niso rodili, a stari pa so bili večinoma še pred nekaj leti uničeni. V župniškem vinogradu smo izkopali 26. febr. zadnje trte, ker je bil vinograd po trtni uši in večkratni toči zadnjih let ves uničen. Držal se je najdalje v vsi Mali Plešivici, četudi ga je uničevala uš, ker smo trte pravočasno in zadostno škropili proti strupeni rosi in grozdje žvepljali proti grozdnim plesnobi.

L. 1901. Letina je bila bolj slaba. Krompirja je bilo še precej, a je jako gnil. Turšice je bilo vsled hude suše malo. Sadja pa ni bilo skoraj nič, le malo sliv po nekodi. Krme je bilo vsled hude suše nenavadno malo.

(Dalje sledi.)

Kaj je pripovedoval žličar Zurček iz Rudolfja na Notranjskem. „Al vajste možje, kaj vam buom povajdav? — Ja, ja, — ne, ne, ne! — Ja, pa prav rajs! Vajste, tečas, ku sem biv jest še majhen, so pravli uod anega grajščaka, de je biv od same dobrute taku čüden ratav, de naj vajdu, al' je živ al' ne. Pa je djav hlapcu, nej ga zbuode s' šivanko u nuogo, de buo vidu, če še kaj čüti. Hlapec je pa taku neredu, de je sjabe špiknu u nuogo in g'spiüd je trdu, de njaga naj zbuodu. Pa hlapec mu pokaže krvavo iglo inu rače: „Vite, g'spiüd, tu je vaša kri, jest sem vas špiknu.“ — G'spiüd je vrjev, da naj več živ, k' naj nič čütu in je votu ne vsako vižo, nej ga pokuoplejo. Prajd naj dav miri, de so ga dejli u trügo. Vunder so pa püstli glih nad glavo ano ljüknjo, de b' g'spiüd ne zad'hnü in taku žalostnu konca ne uzev. — Ku so ga pa viin nesli mimu an'ga drviesa, je pa an tič nejkaj uod sebe duoli spüstu, ki je palu sküzi ljüknjo g'spiüdi glih ne nus. — „Holt!“ je zavpiv, — „men' je najkaj palu ne nus — prov ne muj nus — jest vajm, de sem živ in vočem še živ't!“ — Pa je zlazju ves vesev iz trüge in je hvalu najprej Buoga, puotlej pa tiča, ki ga je prevéru, de je še živ — in zenaprej naj biv več taku čüden. — Tu je blu kajp'k še tečas, ku je imejla g'spuoda jejst in pit preveč — ran'ku tisti kralič tam u ta devieti dežel', ki je biv uod same uobilnosti taku len ratav, de se mu naj več ljubilü dihat in je konc uzev. Prav rajs! Ja, ja, — ne, ne, ne!“

Loterijske številke.

Gradec, 14. februarja 5 24 65 7 52

Veliki cesar

je bogato ilustrovana in mična knjižica, ki je pred kratkim izšla. Cena 1 krona, po pošti 20 vinarjev več. Prodaja se v Novem mestu pri J. Krajec nasl. in Urb. Horvat, v Ljubljani v Katol. Bukvarni, v Kranju v „Iiriji“. — Šole pa lahko naročajo knjižico pri izdajatelju Fr. Petriču, mestnem učitelju v Ljubljani, Glince, vila „Mila“. Knjižica zasluži vsled svoje lepe in domoljubne vsebine vsestranskega priporočila.

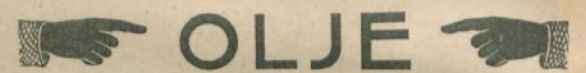
Mlado, zdravo dekletje

iz okolice in poštene hiše se takoj sprejme v službo v hiši g. Maloviča pri g. Ogriču v Novem mestu. (123-0-1)

Hiša na prodaj

v Novem mestu št. 100. Več se izve ravnotam v prvem nadstropju.

Pozor, gospodinje!

najfineše, namizno, garantirano očiščeno, zdravniško priporočeno za vsakovrstne solate, se dobi v praških:

zavitek za 1 liter 1 K 30 h
zavitek za 2 litra 2 K 50 h
20 zavitkov po 1 liter 24 K — h
100 zavitkov po 1 liter 110 K — h

Razpošilja: RUDOLF AHČAN, trgovec s kolonialnim blagom v Zagorju ob Savi.

Gospodinje se opozarjajo na najnovejšo iznajdbo finega namiznega olja, katero je v teh časih nezdrave in slabe prehrane kot posebno pospešujoče, zdravniško priporočeno sredstvo. 121-3 1

Zahvala.

Ob prebriski izgubi ljubljene soproge, skrbne matere, nepozabne sestre, tete in svakinje, gospe

Ide Guzelj roj. Kosem

soproge c. kr. nadkomisarja v p.

izrekamo tem potom vsem prijateljem in znancem najiskrenejšo zahvalo za izkazano sočutje, za mnogobrojno spremstvo k zadnjemu počitku, kakor tudi za darovane krasne vence, ter jo priporočamo v molitev in blag spomin.

Žalujoči ostali.

Novo mesto, 19. februarja 1917.

Zahvala.

Ob prebriski izgubi našega ljubega, nepozabnega sinka, brata in vnuka

Radkota Turk-a

učenca I. razreda deške šole

izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izraženo sočutje ob nenadomestni izgubi.

Osobito se zahvalimo preč. kapiteljski duhovščini, oo. frančiškanom za obilo spremstvo pri pogrebu, še posebno č. P. Atanaziju, voditelju deške šole, č. P. Akvinu za izrečeno in izkazano sožalje, gosp. šolskemu nadzorniku Gradu, malim součencem za poklonjeno mu cvetje, vsem učencem deške šole za veliko udeležbo. Hvala čč. sestram usmiljenkam ženske bolnice in velecenjeni rodbini dr. Schegulovi za izraženo sočutje na prebriski nesreči, kakor tudi za ljubeznjivo tolažbo.

Hvala vsem in vsakemu posebej!

Novo mesto, dne 14. februarja 1917.

Žalujoči družini: Turk-Pegan.